

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060205

DOM
2015-11-27
Stockholm

Mål nr
M 3352-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2015-03-19 i mål M 1892-13, se bilaga

KLAGANDE

Fr Ramström Vind AB, 556688-2683, Rådmanngatan 7, 114 25 Stockholm

MOTPARTER

1. B B R
2. R R
3. J B
4. M H
5. A J
6. A-C K
7. I K
8. J L
9. F L
10. S L
11. L N
12. J R
13. L n
14. M N
15. H N
16. I N
17. s L
18. L Ö

Ombud för 3-12: M v S

Ombud för 13-18: M N

19. Ystad-Österlensregionens miljöförbund, Östra Utfartsvägen 2, 273 36 Tomelilla

SAKEN

Anmälan enligt miljöbalken av vindkraftverk

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1230312

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

BAKGRUND

Det planerade uppförandet av ett vindkraftverk på fastigheten X i Ystads kommun har föranlett prövning i mark- och miljödomstolen såvitt avser bygglov (P 1885-13), strandskyddsdispens (M 1883-15) och anmälan enligt miljöbalken (M 1892-15).

Mark- och miljödomstolen höll sammanträde med syn i de tre målen vid samma tillfälle.

Efter överklagande har Mark- och miljööverdomstolen meddelat prövningstillstånd i förevarande mål om anmälan enligt miljöbalken och i mål rörande strandskyddsdispens (M 3356-15), vilket har avgjorts i dom denna dag. Domen rörande bygglov – vari ansökan avslogs – har vunnit laga kraft eftersom prövningstillstånd nekats (P 3358-15).

Överklagandena i målet om anmälan enligt miljöbalken från A-M L, M O, M O och S O har ännu inte prövats av länsstyrelsen efter det att mark- och miljödomstolen i den delen återförvisat målet dit.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Fr Ramström Vind AB (Bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och fastställa Ystad-Österlensregionens miljöförbunds beslut om försiktighetsmått med anledning av anmälan.

J B, M H, A J, A-C K, I K, J L, F L, S L, L N, J R, L n, M N, H N, I N, s L och L Ö (J B m.fl.), har motsatt sig ändring.

B B R och **R R** har beretts tillfälle att yttra sig, men har inte hörts av.

Ystad-Österlensregionens miljöförbund har vidhållit sitt beslut.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har till grund för sin talan anfört i huvudsak följande. Mark- och miljödomstolens har inte motiverat sitt domslut. Domslutet uppfyller därmed inte grundläggande krav på rättssäkerhet och går inte att förstå. Mark- och miljödomstolen har inte närmare klargjort hur man kommit fram till att vindkraftsplanen är aktuell och väl underbyggd eller hur planen har använts vid prövningen. Domstolen har inte heller angett vad domstolen hade för uppfattning före syn på platsen eller vilken uppfattning man hade efter synen.

Ansökan rör ett vindkraftverk inom ett område som i översiktsplanen är utpekade som lämpligt att pröva vindkraftetableringar inom. I området finns inga motstående intressen dokumenterade och området har bedömts i aktuell vindkraftsplan som det tåligaste området för vindkraftsetableringar. Riktlinjen att vindkraftverk bör etableras i grupper om 3–5 verk som anges i vindkraftsplanen finns i de flesta översiktsplaner. Riktlinjen utgår ifrån en tanke om att det är onödigt att bygga enstaka verk om man ändå ska bygga vindkraftverk (hushållningsaspekt). Att bygga större grupper än 3–5 verk känns för de flesta kommuner lite skrämmande eftersom opinionen ofta är högljudd i vindkraftsfrågor. Vindkraftsplaner blir därför i de flesta fall defensiva och restriktiva. Riktlinjen utgår sällan, och inte heller i detta fall, från omständigheter knutna till platsen. Riktlinjen har inte någon koppling till förutsättningarna för genomförandet och blir därmed ofta ett önskemål från kommunernas sida.

Området för etableringen finns i kommunens vindkraftsplanering, landskapsbilden är tålig, inga andra allmänna intressen berörs och riktlinjer för buller- och skuggpåverkan på närliggande bostäder innehålls. Anledningen till att det i nuläget bara handlar om ett verk har med marknaden, små arronderingar och ägor osv. att göra. Åkerlandskapet är storskaligt, men åkerägorna små. Den aktuella riktlinjen i vindkraftsplanen får i detta fall ses som ett önskemål då den inte beaktar de verkliga förutsättningarna för vindkraftetableringar i området när området pekades ut för vindkraftsprövningar. Vad

som anges i vindkraftsplanen kan inte likställas med ett ovillkorligt krav, utan dess materiella betydelse måste bedömas inte bara utifrån en önskvärd utveckling utan även utifrån dess hänsyn till verkliga förhållanden.

Angående landskapsbilden har kommunen i vindkraftsplanen konstaterat att landskapet är det lämpligaste och tåligaste i allmänhet för vindkraftetableringar, men att det också har en känslighet. Detta måste tolkas som ett allmänt hänsynsresonemang som gäller alla landskap som står inför en vindkraftsetablering. Det är oklart om landskapsbilden påverkas mindre vid etableringen av en grupp om 3–5 verk i området.

J B m.fl. har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande. Lokaliseringen strider mot vindkraftsplanen. Det går inte utifrån kartan i vindkraftsplanen att tydligt uttyda utredningsområdets norra gräns. Kommungränsen rakt norr om vindkraftverket går i Hannasån eller i Hannasåns tidigare sträckning. Idag är ån utträtad, vilket innebär att det är omöjligt att utifrån kartan i vindkraftsplanen uttyda om verket ligger inom utredningsområdet eller inte. Endast kommungränsen syns, inte vattendragen. Det är inte visat att verket ligger inom utredningsområdet, och enligt vindkraftsplanen är lokalisering av vindkraftverk utanför utredningsområdena i princip alltid olämpligt.

För det fall verket ska anses ligga inom utredningsområdet, är det med minsta möjliga marginal. Vindkraftverkets vingar kommer att röra sig utanför utredningsområdet och inom strandskyddsområdet för Hannasån. Fundamentet till verket ligger inom strandskyddsområdet för Karlsbäcken. I vindkraftplanen anges att vindkraftverk inte ska etableras inom strandskyddsområde.

Det anges vidare i vindkraftplanen att området kring Fröslövsån är olämpligt för vindkraft. Det är ca 130 meter från vindkraftverkets fundament till Fröslövsån och detta bör vägas in i bedömningen.

För det fall vindkraftsplanen inte utgör skäl för förbud mot vindkraftverket, finns det andra omständigheter som var för sig eller tillsammans motiverar förbud.

Vindkraftverket kommer genom sin närhet till vattendragen att påverka naturmiljön

och djurlivet vid Fröslövsån, Hannasån och Karlsbäcken. Alla dessa vattendrag har höga naturvärden, vilket framgår bl.a. av den inventering och åtgärdsplan för vattendragen som tagits fram med stöd av länsstyrelsen. Enligt uppgift från Skönadals Fiskevårds- och Sportfiskeförening är det föreningens avsikt att främja det ursprungliga vattenbiotopssystemet genom åtgärder i och längs Hannasån och Karlsbäcken. Avsikten är att även dessa delar av vattensystemet ska bli attraktiva som lek och uppväxtområde för öring. Ny kunskap visar att det även i åkermark finns förekomst av fladdermöss inkluderande de särskilt sällsynta arterna Barbastell och Pipistell. Båda dessa arter har förhållandevis nyligen upptäckts vid inventeringar på åkermark i området. Även om mark- och miljödomstolen i miljöärendet inte nämner något om utredningen vad gäller fåglar och fladdermöss är den frågan aktuell i såväl miljöärendet som bygglovsärendet.

Det finns stigar längs åarna som används för rekreation. Möjligheten och viljan att använda stigarna kommer att försvinna om vindkraftverket uppförs. Sammantaget innebär vindkraftverkets närhet till vattendragen att etableringen är olämplig.

Det är inte visat att bolaget klarar att hålla bullernivån om 40 dB(A) vid närmaste bostadshus. Enligt den bullerberäkning som de har tagit fram överskrids 40 dB(A).

Ystad-Österlensregionens miljöförbund har anfört att förbundet inte har något ytterligare att tillägga den bedömning som gjordes inför förbundets beslut den 14 november 2011 avseende föreläggande om försiktighetsmått för anmäld vindkraftverksamhet.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

En verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk mark- och vattenområde ska lokaliseras till en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön (2 kap. 6 § miljöbalken). Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov.

Företråde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning (3 kap. 1 § miljöbalken).

Den fråga Mark- och miljööverdomstolen har att ta ställning till i målet är om mark- och miljödomstolen haft skäl att förbjuda etablering och drift av vindkraftsanläggningen.

Som mark- och miljödomstolen har konstaterat har Ystads kommun som ett tillägg till översiktsplanen i kommunen antagit en vindkraftsplan. Av vindkraftsplanen framgår att bl.a. ett område kring Glemmingebro-Södra Spjutstorp har utpekats som utredningsområde, lämpligt för prövning av vindkraft. J B m.fl. har invänt att tänkt placering av verket ligger utanför utredningsområdet. Mark- och miljööverdomstolen finner dock att det framgår av vindkraftsplanen samt av anmälan att den plats på fastigheten X i Ystads kommun där vindkraftverket avses placeras är belägen inom utredningsområdet.

I vindkraftsplanen anges för utredningsområdet följande. Nya vindkraftverk bör i första hand få en förankring i befintliga landskapsstrukturer, t.ex. ägogränser. Verken bör inte göras högre än 150 meter. Vindkraftsetablering bör göras med grupper om 3–5 verk, placerade så nära varandra som är tekniskt och praktiskt möjligt samt att landskapsbilden i området är känslig och bör utredas vidare tillsammans med andra eventuella miljökonsekvenser.

I praxis har konstaterats att en väl underbyggd fördjupad kommunal översiktsplan i och för sig kan fungera styrande vid vindkraftetableringar inom en kommun, men översiktsplanen med dess tillägg är inte bindande vid lokaliseringsprövningen. En anmälan om uppförande av vindkraftverk måste prövas utifrån förhållandena i det enskilda fallet. Därvid är det av betydelse vad planen innehåller i form av konkurrerande anspråk på marken och andra vägledande uppgifter (se t.ex. MÖD 2005:66, MÖD 2008:41 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 5 november 2014 i mål nr M 2762-14).

Mark- och miljödomstolen har hänvisat till vad som anges i översiktsplanen med dess vindkraftsplan och funnit att åtgärden strider mot 2 kap. 6 § miljöbalken och 3 kap. 1 § miljöbalken, utan att göra någon utförligare prövning mot förhållandena i det aktuella fallet. Mark- och miljööverdomstolen anser att placeringen av ett enstaka vindkraftverk på platsen till viss del strider mot vindkraftsplanen genom att det inte placeras med grupper om 3–5 verk, men att denna omständighet inte ensamt kan utgöra hinder mot etableringen. En bedömning måste göras med hänsyn till övriga omständigheter i det enskilda fallet.

Vindkraftverket ska placeras på mark som idag utgörs av öppen jordbruksmark. I vindkraftsplanen anges att vindkraftverk inte bör etableras inom strandskyddsområde. Av handlingarna i målet framgår att vindkraftverket med dess fundament delvis kommer att placeras inom strandskyddat område, men det framgår inte varför denna lokalisering valts. Mark- och miljööverdomstolen har i dom i mål nr M 3356-15 denna dag funnit att strandskyddsdispens inte kan lämnas för vindkraftverket med dess fundament, vägar och dragningskablar. Till detta kommer att utredningen avseende fåglar och fladdermöss på den aktuella platsen får anses otillräcklig för att bedöma om placeringen är lämplig i detta avseende.

Mark- och miljööverdomstolen finner sammantaget att uppförandet av vindkraftverket på platsen strider mot 2 kap. 6 § miljöbalken och 3 kap. 1 § miljöbalken. Mark- och miljödomstolen får anses ha haft tillräckliga skäl för att förbjuda uppförandet. Överklagandet ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, tekniska rådet Anna-Lena Rosengården samt hovrättsråden Vibeke Sylten, referent, och Christina Ericson.

Föredraganden har varit Louise Bengtsson

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-03-19
meddelad i
Växjö

Mål nr M 1892-13

KLAGANDE

1. B B R
2. R R
3. J B
4. M H
5. A J
6. A-C K,
7. I K
8. J L
9. F L
10. S L
11. A-M L
12. L N
13. M O
14. M O
15. S O
16. J R
17. L n
18. M N
19. H N
20. I N
21. s L
22. L Ö

Ombud för 3-22: M v S

Ombud för 17-22: M N

MOTPARTER

1. Fr Ramström Vind AB, Rådmanngatan 7, 114 25 Stockholm
2. Ystad-Österlenregionens miljöförbund, Östra Utfartsvägen 2, 273 36 Tomelilla

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut 2013-04-05 i ärende nr 505-212-2012, se bilaga 1

SAKEN

Anmälan enligt miljöbalken av vindkraftverk, även fråga om avvising

Dok.Id 320157

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:30 -

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens beslut att avvisa överklagandena från A-M L , M O, m O och S O samt återförvisar målet i dessa delar till länsstyrelsen för prövning i sak.
 2. Med ändring av länsstyrelsens beslut 2013-04-05 (d.nr. 505-212-2012 m.fl.) i övrigt och Direktionen för Ystad-Österlenregionens miljöförbunds beslut 2011-11-14, § 123, förbjuder mark- och miljödomstolen etablering och drift av vindkraftsanläggning på fastigheten X, Ystad kommun.
-

BAKGRUND

Sedan Fr Ramstöm Vind AB anmält etablering och drift av ett vindkraftverk på fastigheten X i Ystads kommun, förelade Ystad-Österlenregionens miljöförbund i beslut den 14 november 2011, § 123, bolaget om att vidta vissa försiktighetsmått.

Miljöförbundets beslut överklagades till länsstyrelsen av ett antal närboende. Länsstyrelsen avvisade genom det nu överklagade beslutet några av överklagandena och avslag övriga. Länsstyrelsens beslut har nu överklagats till mark- och miljödomstolen.

Mark- och miljödomstolen handlägger i mål nr M 1883-13 bolagets överklagande av beslut angående strandskyddsdispens för fundament till vindkraftverket m.m. samt i mål nr P 1885-13 överklaganden av bygglovsbeslutet för verket.

YRKANDEN M.M.

A-M L, M O, m O och S O har yrkat att länsstyrelsens beslut att avvisa deras överklagande av Direktionen för Ystad-Österlenregionens miljöförbunds beslut skall upphävas. De har i huvudsak åberopat följande. De vitsordar de av länsstyrelsen angivna avstånden från verket till deras bostäder. Däremot anser de att störningarna är tillräckliga vid deras bostäder för att de enligt praxis skall anse ha klagorätt. De åberopar rättsfallet MÖD 2005:33 i vilket boende upp till 3 km från en vindkraftsetablering gavs sakägarskap. Vid prövningen i Örum bör även beaktas den stora mängd vindkraftverk som redan uppförts i närområdet och den mängd som är föremål för prövning. Det finns således vad gäller skuggor, buller och påverkan på landskapsbild en kumulativ effekt. De anser sig därför vara sakägare i målet.

B B R och R R motsätter sig uppförande av vindkraftverket och anför i huvudsak följande. Det öppna landskapet tål inte mer vindkraftsetablering. För närvarande kan de från sin gård se totalt 15 befintliga verk i alla fyra väderstreck och flera är planerade. Detta strider mot Boverkets riktlinjer.

Deras gård ligger 541 meter från det tänkta verket (enligt Energimyndigheten är det korrekta avståndet 800 meter), vilket kommer att innebära en hög ljudfrekvens (40 dB), långa skuggbilder och störande hindersbelysning. Hänsyn måste tas till synpunkterna från närboende med tanke på försämrade trivsel och livskvalitet. De är mycket oroade. Det öppna landskapet är ett framgångsrikt varumärke för Österlen. Frågan är vad som kommer att hända i framtiden med inflyttning, renovering av gamla gårdar, nyetablering av företag och turistnäringen om ytterligare vindkraftverk ska förstöra landskapsbilden och minska skatteintäkterna för kommunerna. Ett vindkraftverk har en marginell betydelse för elproduktionen, men mycket stor negativ effekt på människorna i området.

J B m.fl. yrkar att mark- och miljödomstolen, med undanröjande av länsstyrelsens och miljöförbundets beslut, i första hand ska förbjuda den anmälda verksamheten och i andra hand återförvisa ärendet till miljöförbundet på grund av handläggningsfel. De hänvisar till sina skrivelser till underinstanserna och överklagandena i såväl anmälningsärendet som bygglovsärendet samt till vad myndighetsnämnden anfört i bygglovsärendet. De anför i huvudsak följande.

Handläggningsfel

Vid miljöförbundets handläggning tog de del av anmälan och skickade in synpunkter. Därefter tillförde sökanden ett omfattande material i ärendet, inbegripande bl.a. nya bullerberäkningar. Dessa handlingar fick de inte ta del av innan miljöförbundet fattade beslut. Om de yttrar sig över anmälan och bedöms vara sakägare ska de ha rätt att ta del av det som motparten ger in senare i ärendet. Detta får anses följa av 26 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMH). En berörd person ska ha rätt att yttra sig över anmälan och rimligtvis kan anmälan inte anses komplett innan samtliga relevanta handlingar har getts in av anmälaren. Miljöförbundet har således begått ett formellt handläggningsfel. Konsekvensen av detta måste, med hänvisning till instansordningsprincipen, vara att beslutet undanröjs och ärendet återförvisas till miljöförbundet för ny handläggning. Vad gäller rätten att ta del av handlingar hänvisas även till 19 kap. 4 § 4 p. miljöbalken och 17 § förvaltningslagen. I ett

kontradiktoriskt förfarande måstet det vara en grundläggande princip att en part alltid har rätt att ta del av det som motparten tillfört ett ärende.

Lokalisering

Det finns ett antal omständigheter som såväl var för sig som sammantaget medför att vindkraftsverkets lokalisering är olämplig. Ett solitärt vindkraftverk står i direkt strid med kommunens översiktsplan, vilken förespråkar att verken placeras i grupper. Därtill kommer påverkan på landskapsbilden samt påfrestningar för djur, natur och människor. De brister i utredningar som påtalas ska ligga sökanden till last, eftersom denne har all utredningsbörda i ärendet. I den mån oklarheter finns bör de tolkas utifrån försiktighetsprincipen och innebära att verksamheten inte ska tillåtas.

Myndighetsnämnden har beslutat att avslå bolagets ansökan om strandskyddsdispens för fundamentet för verket m.m. och länsstyrelsen har avslagit bolagets överklagande av nämndens beslut. Det faktum att ett område är skyddat enligt 7 kap. miljöbalken är en omständighet som särskilt ska beaktas vid prövningen av anmälningens ärendet (jfr punkten 2 c i bilaga 2 till förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar). Bara det faktum att strandskyddat område berörs ska vara tillräckligt skäl för att förbjuda verksamheten och uppförandet av vindkraftverket. Den påverkan som finns innebär att betydande miljöpåverkan föreligger. Möjligen kan beslutet kombineras med att sökanden åläggs att söka tillstånd för verksamheten enligt 9 kap. MB. Men med hänsyn till att länsstyrelsen inte anser att strandskyddsdispens ska beviljas bör det inte finnas möjlighet att få tillstånd, varför ett sådant föreläggande får ses om meningslöst.

Fr Ramström Vind har i strandskyddsärendet framfört att fundamentet ligger cirka 90 meter från Karlsbäcken och tycks mena att vindkraftverket bara marginellt ligger inom strandskyddat område. Vingarna har emellertid en diameter om cirka 82 meter, varför vingpetsarna kommer att röra sig långt in i det strandskyddade området. Hannasån ligger cirka 110 meter norr om den tänkta placeringen av verket. Även om fundamentet inte berör det strandskyddade området för den ån

kommer vingarna med stor marginal att röra sig över området. Med hänsyn till att vattendragen går samman drygt 100 meter väster om vindkraftverket är det mycket stora strandskyddade arealer som berörs av de snurrande vingarna.

Öppna vattendrag är sällsynta i Österlens jordbrukslandskap. De få som finns kvar drar till sig både land- och luftlevande djur. Vattendragen gör området uppenbart attraktivt för fågellivet, men det finns ingen relevant fågelinventering i ärendet. I närområdet finns både häckande röd glada och förekomst av rastande tranor. Sökanden verkar utgå från att det rör sig om ett öppet jordbrukslandskap med ett begränsat djurliv, vilket således är felaktigt.

Den fladdermusinventering som finns utgår också från att det handlar om ett öppet jordbrukslandskap samt bortser från att vingarna nästintill rör sig över ett par vattendrag med tillhörande kantzoner. Även om inventeringen är ytterst enkel och endast gjordes vid ett tillfälle, visar den på förekomst av pipistrell som är klassad som akut hotad. Men genom att inventeraren anser att fundamentet står långt från kantzonerna med växtlighet anser han att risken för skada på fladdermuspopulationen är begränsad.

Den kumulerade effekt som anhopningen av vindkraftverk i området ger upphov till utgör skäl för att förbjuda verksamheten. I området kan man se vindkraftverk i alla väderstreck, totalt 24 stycken. Vissa av dem är belägna långt bort, men den flacka åkermarken innebär att landskapet är mycket känsligt för påverkan. Därtill pågår ett antal ärenden som rör uppsättning av nya vindkraftverk i det absoluta närområdet, med prövningar som befinner sig i olika instanser. Såsom även myndighetsnämnden anført tål inte landskapet fler vindkraftsetableringar. Det som förvärrar situationen är den utplottring som sker av verk i olika storlekar och med olika fart på rotorerna. Boverket förespråkar i vindkraftshandboken från januari 2009 en noggrann analys av landskapet innan tillstånd till etablering ges samt placering i grupper med stora avstånd mellan för att få ett så harmoniskt intryck som möjligt. Det som sker i området kring Örum står i direkt strid med Boverkets rekommendationer. Det

saknas helt en övergripande samordning, vilket innebär att landskapet belastas på ett onödigt och oacceptabelt sätt.

Det planerade verket är 119 meter högt. Verk som är lägre än 120 meter kan formellt sett inte räknas som A- eller B-verksamhet, men det innebär inte att frågan om tillståndsprövning är avgjord. Vid prövningen av anmälan ska myndigheten enligt 26 a § FMH ta ställning till om verksamheten behöver tillståndsprövas. Därvid ska de kriterier som anges i bilaga 2 till förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar beaktas (se särskilt punkterna 1 a, 1 b och 3 a-c). Om myndigheten kommer fram till att en betydande miljöpåverkan föreligger ska vindkraftverket tillståndsprövas.

Med hänsyn till hur det ser ut i området beträffande planerade och befintliga verk, är det uppenbart att det planerade verket på X inte kan prövas som ett enskilt verk. Det kan inte ryckas ur sin kontext, som består av ytterligare ett 40-tal verk. Lokaliseringstrycket i området är så omfattande att en sammantagen bedömning måste leda till att det finns en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen har i ärendet som gäller utbyggnad av vindkraftverk på Y kommit fram till att det finns en betydande miljöpåverkan från de verken. Avståndet mellan det planerade norra verket på Y och verket på X är inte mer än cirka 1 500 meter. Bedömningen av frågan om betydande miljöpåverkan bör därför vara densamma vad gäller verket på X.

Länsstyrelsens uppgift om avstånden till de närmaste bostäderna är felaktigt. Det ligger två fastigheter närmare än 500 meter och fem mellan 500 och 600 meter från verket. Docent B P har kontrollmätt avstånden och kommit fram till de som anges i åberopad sammanställning. Därtill saknas i samtliga beräkningar ett hus som ligger strax väster om hus A och B.

Det finns risk för att bullerstörningarna kommer att bli oacceptabla för de kringboende, dvs. över 40,0 dB(A). Sökandens bullerutredning daterad 2011-10-05 visar att den kumulerade bullereffekten för närliggande bostäder ligger över

gränsvärdet. I vart fall är det så utredningen bör tolkas, eftersom det konstateras 40 dB(A) vid en bostad. Genom att decimaler utelämnas kan det förutsättas att bullernivån ligger över 40,0 dB(A). ÅF:s beräkningar är vidare inte korrekta, eftersom verken på Y som är föremål för tillståndsprövning inte har beaktats. Dessa ska ersätta befintliga verk på samma fastighet och kommer att bli betydligt större än dagens verk. Docent B P har gjort en bullerberäkning där samtliga i området relevanta verk har beaktats. Beräkningen framgår av åberopad sammanställning. Enligt beräkningen överstiger bullernivåerna 40,0 dB(A) vid fyra fastigheter och då ingår inte den fastighet som enligt ÅF ligger över 40,0 dB(A). I beräkningarna ingår inte heller de planerade verken på XX. Även detta är en uppenbar brist.

För att få en rättvisande bild av den kumulerade effekten av samtliga befintliga verk och verk som är föremål för olika former av tillståndsprövningar i området har de gett B P i uppdrag att förnya sina beräkningar. B P har gjort beräkningar enligt både Naturvårdsverkets rekommenderade metod och Nord 2000. Han har vid beräkningen enligt Nord 2000 utgått från meteorologiska förhållanden nattetid, dvs. med hög luftfuktighet m.m. Beräkningen visar ett värsta scenario och inte mindre än 11 bostäder får en bullernivå över 40,0 dB(A). Klagandena har ingivit och åberopat beräkningarna.

De har även åberopat en som Slutrapport Energimyndigheten projekt 32437-1 betecknad handling, upprättad vid Uppsala universitet av en C L 2014- 12-30. De åberopar att det av denna framgår, att såväl Naturvårdsverkets beräkningsmodell som modellen Nord 2000 underskattar verkliga ljudnivåer, framför allt genom att underskatta vädrets påverkan på bullrets spridning. De menar därför att den av dem åberopade utredningen av B P stämmer bättre överens med verkligheten än de standardiserade beräkningar Fr Ramström Vind AB ingivit i ärendet. Därtill måste även beaktas problemet med ”amplitudmodulerat ljud”, som periodvis kan uppstå genom interferens mellan flera vindkraftverk.

Det åligger inte dem att bevisa att den sökta verksamheten inte klarar av att hålla bullernivån 40,0 dB(A), utan det är motparten som har bevisbördan. Vid bedömningen ska även miljöbalkens försiktighetsprincip tillämpas. Oklarheterna och felaktigheterna i sökandens bullerutredning är så stora att den inte borde fått ligga till grund för ett positivt beslut.

Även vad gäller sökandens skuggberäkningar finns stora brister. De fyra bostadshus som länsstyrelsen nämner ligger alla närmare än vad som förutsätts i sökandens beräkningar, vilket framgår av åberopad sammanställning. Relevanta soldata har hämtats från Danmark och inte från Österlen. Länsstyrelsen bortser vidare från att förväntade värden bygger på ett genomsnitt. Antalet soltimmar varierar mellan olika år och vid värsta scenario finns risk för skuggbildning uppåt 30 timmar per år och 40 minuter per dag. Dessutom verkar förhållandet mellan förväntade värden och värsta scenariot inte rimligt då t.ex. 29,41 timmar (värsta fall) blir 2,41 timmar (förväntat utfall). Även om skuggbildningen kan begränsas med tekniska system visar den omfattande skuggbildningen att lokaliseringen är olämplig. I vart fall bör det beaktas som en av många omständigheter.

– J B m.fl. åberopar en karta, en sammanställning, ett beslut från Länsstyrelsen i Skåne län, en bullerutredning samt ovannämnda slutrapport.

Ystad-Österlenregionens miljöförbund vidhåller sitt beslut den 14 november 2011 och anför i huvudsak följande. Anmälan om uppförande av ett andra vindkraftverk på fastigheten Z är inte längre aktuell. Befintliga, redan beslutade vindkraftverk och sedan tidigare anmälda/ansökta verk har företräde framför efterföljande. Vid reglering genom föreläggande av försiktighetsmått för t.ex. ljud och skugga ska befintliga, redan beslutade och sedan tidigare anmälda/ansökta verk inkluderas. Både vindkraftverken på fastigheten XX (anmälda i december 2010) och vindkraftverken på fastigheten Y (tillståndsansökan inlämnad i augusti 2011) inkom efter aktuellt anmälningsärende (september 2009) och deras eventuella kumulativa påverkan avseende skugga och ljud hos närboende inkluderas därmed inte.

Fr Ramström Vind AB anför i huvudsak följande. Ystads kommun har i sin vindkraftsplan pekat ut området som lämpligt för prövning av vindkraft. Ystad-Österlenregionens miljöförbund har godkänt miljöprövningen. Ljud- och skuggberäkningarna (Nord 2000) har utförts av ÅF och är i linje med vad Naturvårdsverket och Boverket rekommenderar. Vindförhållandena på platsen är mycket goda. Sammantaget bedöms anläggningen bidra med närproducerad el där elbehovet är störst (södra Sverige). Myndigheter, exploatörer och B P Betongteknik AB använder alla samma datorprogram för bullerberäkningar. B P Betongteknik AB har i detta fall valt att dels ge beräkningsförutsättningar vad gäller t.ex. luftfuktighet och frusenhet på ett sätt som inte görs av exploatörer och myndigheter vid prövningar och dels beräknat kumulativa effekter av vindkraftverk som inte finns respektive kommer att prövas efter Fr Ramström Vind ABs verk. Dessa båda beräkningssätt är fel. – Bolaget har inga synpunkter på den del i ärendet som rör överklagan av avvisad sakägarställning, utan accepterar vad domstolen kommer fram till i denna del.

Mark- och miljödomstolen har hållit sammanträde och syn i målet.

DOMSKÄL

Frågan om talerätt

Som framgår bl.a. av det av A-M L m.fl. åberopade rättsfallet MÖD 2005:33 kan det erkända kriteriet för att tillerkänna en klagande talerätt mot ett för verksamhetsutövaren gynnande beslut – att den klagande kan förutses drabbas av störningar eller olägenheter som inte är helt obetydliga eller enbart teoretiska – innebära, att även klagande som bor på relativt stora avstånd från verksamheten kan äga rätt att föra talan mot beslutet. I förevarande fall delar mark- och miljödomstolen klagandenas uppfattning att de olägenheter som de åberopat inte är vare sig obetydliga eller enbart teoretiska, och tar därvid även hänsyn till att de alla får anses berörda av den inverkan på landskapsbilden och kulturmiljön som den avsedda vindkraftetableringen skulle komma att medföra. Länsstyrelsens

avvisningsbeslut skall därför upphävas och målet såvitt avser den talan som förs av A-M L, M O, m O och S O återförvisas till länsstyrelsen för prövning i sak.

Målet i sak

Som framgår av länsstyrelsens beslut ska en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk mark- eller vattenområde lokaliseras till en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön (2 kap. 6 § miljöbalken). Vidare framgår av 3 kap. 1 § miljöbalken, MB, att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Ystads kommun har inom ramen för den kommunala översiktsplanen utarbetat en Vindbruksplan, antagen av kommunfullmäktige den 17 februari 2011. En översiktsplan är inte bindande men har, utifrån hur nyanserad och konkret den är till sin utformning, betydelse för tolkningen av hur ett visst markområde lämpligen ska användas. Enligt praxis har en aktuell och välunderbyggd översiktsplan ansetts ha stor betydelse vid prövningen av vad som kan anses vara en lämplig plats för tillståndspliktig verksamhet (se bl.a. MÖD 2008:41). Av domskälen i Mark- och miljööverdomstolens dom 2014-11-05 i mål P 2761-14 framgår närmare vilken betydelse översiktsplanen skall tillmätas vid lokaliseringsprövning av vindkraftverk. Av dessa domskäl framgår, att planen i och för sig måste kunna fungera styrande vid vindkraftsetableringar inom en kommun. Den är emellertid inte bindande vid bygglovsprövning, utan en ansökan om bygglov måste prövas utifrån förhållandena i det enskilda fallet. Därvid är det givetvis av betydelse vad planen innehåller i form av konkurrerande anspråk på marken och andra vägledande uppgifter. – Mark- och miljödomstolen utgår från att en översiktsplan och dess innehåll vid prövning av lokaliseringsfrågan enligt miljöbalken skall tillmätas motsvarande betydelse.

Fastigheten X är belägen inom ett område kring Glemmingebro-Södra Spjutstorp som i vindbruksplanen betecknas som utredningsområde, lämpligt för prövning av vindkraft. Av riktlinjerna i vindbruksplanen framgår bl.a. att nya vindkraftverk i första hand bör få en förankring i befintliga landskapsinsatser. Verken bör inte göras högre än 150 meter. Vidare framgår att en vindkraftsetablering bör göras med grupper om 3-5 verk, placerade så nära varandra som är tekniskt och praktiskt möjligt samt att landskapsbilden i det aktuella området är känslig och bör utredas vidare tillsammans med andra eventuella miljökonsekvenser.

Mark- och miljödomstolen finner att vindbruksplanen är såväl aktuell som välunderbyggd. Bestämmelserna i 2 kap. 6 § samt 3 kap. 1 § MB uppfylls inte. En etablering av ett ensamt vindkraftverk på den aktuella platsen kan inte anses vara god hushållning med markresurser. Domstolens uppfattning styrks av vad som framgick vid syn på platsen. Med ändring av länsstyrelsens beslut och Direktionen för Ystad-Österlenregionens miljöförbunds förbjuder mark- och miljödomstolen etablering och drift av vindkraftsanläggning på fastigheten X, Ystads kommun.

Mark- och miljödomstolen har idag även meddelat dom i mål nr M 1883-13 och P 1885-13.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 9 april 2015.

Carl-Göran Heden

Lars Fransson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Carl-Göran Heden, ordförande, och tekniska rådet Lars Fransson.